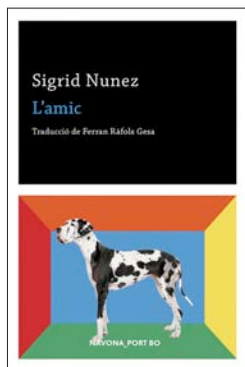

literatura
ÀLEX MILIAN

Amb 'L'amic' (Ed. Navona-Port Bo), l'escriptora nord-americana Sigrid Nunez (Nova York, EUA, 1951) va guanyar el 2018 el National Book Award. Rere la senzilla història de la relació de la protagonista amb el seu gos —heretat d'un amic que s'ha suïcidat—, Nunez fa una demostració literària prenyada de mil petites històries, cites i reflexions.

Un suïcidi, un gran danès i molta literatura

L'amic

SIGRID NUNEZ

Editorial Navona Port Bo
Barcelona, 2019
210 pàgines
Trad: Ferran Ràfols Gesa

Deia un crític que tots els llibres amb gossos acostumen a ser un pèl cursis, que hi ha grans autors que només han relliscat literàriament en aquelles obres massa ensucrades en què havien fet aparèixer el seu gos. És cert que hi ha un pòsit de realitat en aquesta predicció, tot i que John Steinbeck va aconseguir trencar el malefici amb *Viatges amb Charley* gràcies sobretot a un humor i una ironia esmoladíssims.

Sigrid Nunez aconsegueix, amb *L'amic*, resultats tan dignes com Steinbeck, però amb eines totalment diferents: una sensibilitat gens lacrimògena i molt intel·ligent —una mena de psicoanàlisi molt poc freudiana— i la metaliteratura.

Òbviament totes dues obres estan carregades de literatura de la bona, però Steinbeck —com a viatjant que era a la recerca dels Estats Units— parlava d'experiències i Sigrid Nunez de reflexions. Això no ha d'espantar cap lector. Nunez és una escriptora tan hàbil i tan veritablement culta que no enfarfega ni s'estén un caràcter més dels estrictament necessaris.

La història de *L'amic* és bàsicament la d'una escriptora i professora de literatura que s'ha de quedar amb el gos

d'un amic escriptor que s'ha suïcidat. La bestiola no és precisament insignificant sinó un gran danès de més de 80 quilos de pes i la narradora-protagonista l'ha d'encabir al seu pis de Manhattan on, teòricament, no s'admeten gossos.

La història està contada en segona persona, dirigint-se a l'amic que s'ha suïcidat —un home pel qual sempre s'ha sentit atreta i amb qui ha mantingut l'amistat a pesar dels tres matrimonis d'ell. El destinatari de les paraules, però, canvia a l'últim capítol, quan la narradora deixa de dirigir-se al mort per parlar-li al gos: una metàfora del que suposa la superació del dol i la substitució.

Sobre aquest argument, l'autora fa reflexionar el seu personatge sobre la literatura, l'amistat, l'amor, el sexe, la mort i la humanitat —allò que diferencia els humans dels animals i la tendència a antropitzar les bèsties. Nunez sap aprofundir molt en aquest últim punt. No permet que els sentiments barrin el pas a les reflexions. És conscient d'aquesta inèrcia que porta els propietaris de gossos a confondre les seves reaccions animals amb sentiments humans i, constantment, recorre a arguments científics, a reflexions filosòfiques i a descripcions literàries, a totes

teatre

Francesc Foguet ens parla de 'La partida d'escacs' de l'austriac Stefan Zweig

cinema

'La corresponsal' ('A private war'), un 'biopic' dirigit per Matthew Heineman

música

La banda d'Ontinyent Gent del Desert fa una aposta 'blues' al seu darrer disc

tres, per qüestionar els tòpics: ciència, pensament i literatura per analitzar les motivacions i percepcions humanes sobre els animals. I viceversa.

Sense fer escarafalls, Nunez ofereix un ventall enorme de punts de vista sobre la qüestió, i ho amaneix amb una passió infinita per la literatura; pel que han escrit i dit els altres; per les anècdotes d'escriptores, cineastes, actors, directors d'orquestra o personatges dels germans Grimm. Mil històries de tota mena surten com bolets per les pàgines de *L'amic* com al bosc a la tardor.

La literatura en si mateixa és també un dels eixos que Nunez aborda incisivament —la responsabilitat de l'escriptora, l'autoodi d'alguns literats, la missió de la literatura— per arribar a conclusions enlluernadores: “Les coses s'escriuen amb l'esperança de poder-les controlar. S'escriu sobre experiències en part per entendre el que signifiquen, i en part perquè no es perdin amb el temps. En l'oblit. Però sempre hi ha el perill que passi el contrari. Perdre el record de l'experiència en si i substituir-lo pel record de quan en van escriure. Com aquells que, quan recorden el lloc on han estat, de fet només recorden les fotografies que hi van fer. Al final, l'escriptura i la fotografia segurament destrueixen més passat del que mai han preservat”.

Però la literatura i la relació amb els animals no ho ocupen tot ni de bon tros. Hi ha el debat sobre la mort i el suïcidi, òbviament molt presents, però també sobre la tasca de l'ensenyament, l'abús de poder, la infidelitat, la gelosia, la violència de gènere, la justificació de la prostitució i un llarg etcètera. I a pesar d'aquesta tirallonga de qüestions aparentment conflictives, incòmodes i desagradables, *L'amic* no és feixuc ni pretensions sinó tot el contrari: una lectura de les que deixen un record entranyable i molta fam de més i més literatura de la bona.

La raó última pot ser que *L'amic* representi un exemple perfecte de com la literatura és capaç d'analitzar, compren-

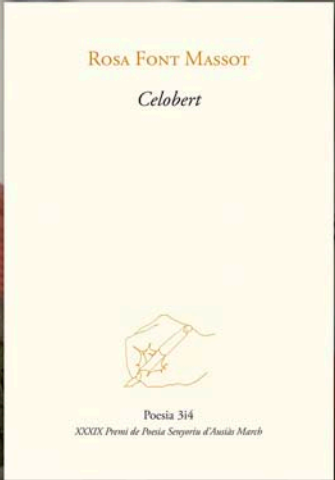
Sigrid Nunez

2018. NANCY CRAMPTON

dre i explicar la realitat millor que altres disciplines —la ciència o la filosofia— i, a més, integrar-les en el seu discurs. I servir-ho tot al plat amb una lectura apassionant, divertida i corprenedora, absolutament lliure de cotilles i convencionalismes.

Tan atrevida i engrescadora és la literatura de Nunez que el traductor, Ferran Ràfols Gesa, sembla haver-se encomanat i ofereix una joia al capítol 10: “I això em fa pensar en un amic que em va dir que es va passar anys pensant que es deia ‘de color de gos al puig’ i no ‘com fugir’, i que no va acabar d'entendre mai què volia dir”.

@alexmilianbeser

CELOBERT
ROSA FONT MASSOT
XXIX Premi de Poesia Senyoriu d'Ausiàs March

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat

